

BESLUT

2011-09-19

Dnr: 511-1842-02

Naturvård
Linda Stöberg

Enligt sändlista

BILDANDE AV NATURRESERVATET HORSTOMYREN-STORBERGET, TORSBY KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen Horstomyren-Storberget som naturreservat. Det aktuella området, vars exakta gränser fastställs vid en inmätning av Lantmäteriet, avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1.

Länsstyrelsen beslutar vidare med stöd av 7 kap. första stycket 7 § miljöbalken (1998:808) att upphäva sitt beslut av den 13 mars 2000, dnr 231-4603-95 gällande naturreservatet Horstomyren i Torsby kommun med tillhörande föreskrifter och skötselplan.

Länsstyrelsens beslut om upphävande gäller endast under förutsättning att länsstyrelsens beslut om bildande av nytt reservat för området vinner laga kraft.

Syfte med reservatet

Naturreservatet Horstomyren-Storberget bildas med syftet att:

- bevara de värdefulla livsmiljöerna grandominerad barrnaturskog och myrkomplex med däri ingående myrtyper som rikkärr, strängflarkkärr, backkärr, gungfly, soligena och topogena kärr, skogbevuxen myr och inslag av sumpskog .
- strukturer som till exempel död ved, gamla grova träd, lövträd, områden med hög markfuktighet och rörligt markvatten ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.
- bevara de växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer i gynnsamt tillstånd, med t.ex. arter som långt broktagel, björnbrodd, dvärglummer, ängsnycklar, lunglav, skrovellav, varglav och lavskrika
- genom anordningar göra området tillgängligt, så att besökare ges möjlighet att uppleva ett opåverkat myrkomplex och ett större sammanhängande skogsområde med naturskogskaraktär, få information om områdets naturvärden och om de processer och strukturer som är viktiga för att bevara dem, samt göra besökare uppmärksamma på värdet av större sammanhängande skogsområden.

Syftet uppnås genom att inget skogsbruk bedrivs i området, genom åtgärder enligt skötselplanen samt genom att området görs tillgängligt genom anordningar som ger besökare möjlighet att vandra, få överblick och information. Led till närliggande reservat anläggs för att ge besökare

tillgång till ett större sammanhängande skogsområde. Områdets naturvärden bibehålls genom att exploatering, markavvattning och arbetsföretag i området förhindras.

Föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar om nedanstående föreskrifter för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet samt den uppföljning som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i den rätt att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk samt ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag
3. dra fram mark- eller luftledning
4. uppföra byggnad, mast, antenn eller annan anläggning
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång:

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. gränsmarkering av reservatets yttergränser
2. anläggande och underhåll av parkeringsplats enligt karta, bilaga 5
3. biotopvårdande avverkning, röjning, gallring och ringbarkning
4. igenläggning av diken
5. undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden
6. uppsättande av informationstavla
7. anläggande, utmärkning och underhållande av gång-, skid- eller skoterled
8. och andra åtgärder enligt skötselplan, bilaga 4

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i reservatet i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt):

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. samla in ryggradslösa djur, t ex skalbaggar, snäckor och fjärilar

2. samla in mossor, lavar och vedsvampar
3. skada eller ta bort död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar
4. utan länsstyrelsens tillstånd organiserat utnyttja området
5. utan länsstyrelsens tillstånd framföra fordon på annat ställe än på markerad skoterled enligt bilaga 5
6. elda annat än på anvisad plats

Föreskriften A1 eller C3 utgör inte hinder för passröjning under förutsättning att inte naturvärden påverkas negativt och att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren. Föreskrifterna utgör inte heller hinder för ägare till fastigheten Fläskremmen 1:39 att fälla träd som hotar att falla över byggnader vid Tallknölsätern, förutsatt att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren och att träden därefter lämnas för förmultning. Föreskrifterna A1, A2 eller C5 utgör inte hinder för mindre underhållsarbeten på och runt (ca 2,5 meter på varje sida) Nordvärmlandsleden. Föreskriften A4 utgör inte heller hinder för att vid behov ersätta det befintliga jakttornet på toppen av Storberget, förutsatt att det nya tornet är av säker modell och att tornet förses med skylt som talar om att tornet inte får beträdas av allmänheten. Föreskriften C5 gäller inte för älgragare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området enligt terrängkörningsförordningen (1975:594 1§), i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation undviks. Föreskriften C6 utgör inte hinder för eldning i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet, förutsatt att ved inte hämtas i reservatet.

I samband med vetenskapliga undersökningar kan Länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C. Till vetenskapliga undersökningar räknas bl.a. den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen samt undersökningar inom ramen för uppföljning av åtgärdsprogram för enskilda arter.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling. Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller dessa föreskrifter omedelbart efter ikraftträdande, även om de överklagas.

Fastställande av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen den i bilaga 4 redovisade skötselplanen för naturreservatet.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Horstomyren-Storberget
Län	Värmland
Kommun	Torsby
N2000-beteckning	SE0610134 Horstomyren
Lägesbeskrivning	9 km norr om Syslebäck
Församling/Socken	Dalby
Topografisk karta	13CNO, 14CNO
Ekonomisk karta	13C9h, 13C9i, 14C0h, 14C0i
Naturgeografisk region	32a Norra Norrlands barrskogsområden och bergkullslätter- höglänta områden med hög myrfrekvens
Kulturgeografisk region	Södra Norrlands inland
Fastigheter	Fläskremmen 1:59, 1:49, 1:64, 1:24, Fageråsen 1:8 och Hole 4:1
Areal	459 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Det här beslutet innebär en utökning av det befintliga naturreservatet Horstomyren. Horstomyrens naturreservat kom till i mars 2000. Bakgrunden till naturreservatet Horstomyren var den kunskap om myrens fågelvärden, växtlighet och de speciella myrtyperna som framkom vid en länsomfattande myrfågelsinventering, genomförd 1977 av B. Ehrenroth och en myrinventering utförd av H. Sjörs, professor i växtekologi. 1993 påbörjades reservatsbildningen i området i samband med planeringen av en skogsbilväg planerades i slutningen väster om myren. Reservatsbildningen syftade framförallt till att skydda myrkomplexet. Eftersom mycket av myrens vatten kommer från de branta angränsande skogarna inkluderades även en bit av dessa. 1997 föreslogs Horstomyren ingå i nätverket Natura 2000. Under Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 1998 påträffades tretton nyckelbiotoper och fem naturvärdesobjekt inom och i närområdet till Horstomyrens naturreservat. Området har därefter värderats och efter förhandling hade ingående marker lösts in 1999.

På uppdrag av Länsstyrelsen utförde en konsult, S. Kirppu, en kompletterande inventering i området kring Horstomyren. I juni 2002 inkom en avverkningsanmälan i ett av bestånden. Efter besök i fält och samråd med Naturvårdsverket beslutade länsstyrelsen att områdets naturkvaliteter borde bevaras genom bildande av ett nytt naturreservat norr om Horstomyrens naturreservat samt genom utökning av det befintliga naturreservatet. Området har därefter inventerats för värdering och därefter har markinlösning skett efter sedvanlig förhandling. Under

processen med reservatet har samråd skett med olika intresseföreningar, Långbergets sporthotell samt med Torsby kommun.

Beslutet om naturreservatet Horsstomyren-Storberget ersätter beslutet för naturreservatet Horstomyren. Länsstyrelsen får helt eller delvis upphäva beslut som den meddelat enligt 7 kap. 4-6 §§ om det finns synnerliga skäl (7 kap. 7 MB). Det nya beslutet enligt 7 kap 4-6 §§ MB motsvarar minst i alla delar det äldre beslutet.

Remissinstansernas och sakägars synpunkter

Ägarna till fastigheten Hole 1:295 ringde och diskuterade hur reservatet påverkar deras stuga som är omgiven av reservatet på tre sidor.

Torsby kommun har inget att erinra mot beslutet efter att förslag till förändringar som diskuterats på ett möte innan remissen beaktats.

Trafikverket har inga synpunkter på förslaget förutsatt att normal drift och underhåll kan ske av allmänna vägar som kan beröra reservatet.

Vid ett möte i samband med remissen framförde Ovansjö och Vålhalla Viltvårdsområde följande synpunkter: Vid jakt brukar jägare tända en brasa och att jaktorn ger möjlighet till större säkerhet eftersom skottet riktas nedåt.

Skogsstyrelsen har inget att invända mot föreslaget naturreservat enligt bifogat förslag.

Wermlands Ornitologiska Förening tillstyrker förslaget till beslut i sin helhet och framhåller att utökningen är angelägen då det finns flera arealkrävande fågelarter i området och för att det blivande reservatet ligger i en trakt med flera skyddade områden.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Länsstyrelsen ska ha kontakt med ägarna till Hole 1:295 i samband med att exakt placering av parkering och handikappanpassad led bestäms.

Efter möte med Ovansjö och Vålhalla Viltvårdsområde lades undantag till föreskriften A4 så att möjlighet finns att byta ut det befintliga tornet mot ett nyare och säkrare, under förutsättning att tornet skyltas så att det framgår att tornet inte är avsett för allmänheten. Vi diskuterade också möjligheten att flytta på jaktornet i samband med att ett utsiktstorn för allmänheten byggs. Det planerade nya jaktornet ska vara flyttbart. Vi diskuterade förbudet mot att elda annat än på anvisad plats. Förbudet finns till för att hindra att träd, både levande och döda, från reservatet eldas upp och därmed även hotade arter. Om jägarna tar med sig ved in till reservatet och bara eldar den så utgör ansvarsfullt eldande inget hot mot arterna och därför skrivs ett undantag mot föreskriften C6 in i beslutet.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av omgivande landskap och reservatet

Naturreseptatet Horsstomyren-Storberget ligger i Torsby kommun, 9 kilometer norr om Syssleback. Reservatet är en utvidgning av Horsstomyrens naturreseptat, som bildades i mars 2000. I närområdet finns flera andra naturreseptat med liknande naturtyper. Inom en radie av två mil ligger 11 beslutade naturreseptat och flera påbörjade reservatsbildningar.

I länets strategi för skydd av skog har särskilt viktiga kluster av naturvärden pekats ut som trakter. Horsstomyren-Storberget berör trakt för barrblandskog, granskog och för lövblandad barrskog.

I naturreseptatet dominerar naturskog och myrmosaik. Horsstomyrens myrkomplex utgör ett representativt exempel på naturtypen aapamyrar. Karaktäristiskt för Horsstomyren, och andra aapamyrar, är välutvecklade strängflarkkärr och ett stort inslag av andra kärrtyper. Utöver Horsstomyrens stora strängflarkkärr finns backkärr, soligena och topogena kärr samt gungfly. Kärren domineras av fattigkärrsvegetation med inslag av intermediär till rik flora. I det norra strängflarkkärrs södra del, vid gränsen till Horsstotjärn, finns större inslag av rikkärrsvegetation och rik förekomst av järnockra. Vass förekommer ställvis rikligt i rikkärr och i övrigt påträffas kärlväxter som t.ex. dvärglumner, gräsull och kärrull. Bland rikkärrsmossorna förekommer bl.a. röd skorpionmossa och korvskorpionmossa. Utöver nämnda arter växer ett flertal, för aapamyr, typiska arter på Horsstomyren. Inom Horsstomyrens myrkomplex finns, utöver olika kärrtyper, inslag av öppna svagt välvda mossar, småvatten samt inslag av skogbevuxen myr. I myrens nordvästra del finns bland annat en tallmyr med riklig förekomst av gamla torrakor och här påträffas den rödlistade varglaven. Den centrala delen av Horsstomyren är med i Myrskyddsplanen för Värmlands län och är utpekad som klass 1 i våtmarksinventeringen. Myren och delar av den omgivande skogen är utpekade enligt Habitatdirektivet och Fågeldirektivet och ingår i nätverket för Natura 2000.

Sydväst om myren ligger Storberget med höjden 633 m. ö. h. och strax norr därom det något lägre Vålhallberget. Från Horsstotjärns 470 m. ö. h. är sluttningen bitvis brant upp mot Storberget och Vålhallberget. I de branta sluttningarna finns naturskogsartad granskog, med inslag av gammal björk, asp och stamformad rönn och sälk. Många av granarna är gamla och senvuxna. Död ved finns spritt i området. Luftfuktigheten är hög och jämn och det finns en rik hänglavsförekomst på träden. Viktiga strukturer i området är död ved, gamla grova träd, lövträd, områden med hög markfuktighet och rörligt markvatten. Vid olika besök har flera arealkrävande skogslevande fågelarter observerats. Som exempel kan nämnas lavskrika, tjäder och tretåig hackspett. Området hyser även många andra arter som är hotade av dagens skogsbruk, t.ex. långt broktägel (hotklass EN enligt rödlistan), broktägel (hotklass VU), grymig gelélav (hotklass VU), norsk näverlav (hotklass VU) och fläckporing (hotklass VU).

Under 1990-talet genomförde Skogsvårdsorganisationen en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper på småskogsbrukets marker. Tretton nyckelbiotoper och fyra naturvärdesobjekt har identifierats inom området. 1999 inventerade Taigaekologerna området och beskrev Storberget/Vålhallberget som ett väl sammanhängande granskogsområde med variation av naturmiljöer och strukturer.

Horsstomyren och området runt den är klassat som Riksintresse för Naturvård enligt 3 kap 6 § Miljöbalken. Större delen av reservatet ingår också i det Landskapsbildskydd (19 § Naturvårdslagen) som beslutades 1967-04-13 för området kring Långberget. Reservatet gränsar till Långbergets friluftsområde, med Långbergets sporthotell som centralpunkt.

Motiv till skydd

Genom ett omfattande och till övervägande delar rationellt skogsbruk har många biotoper minskat kraftigt i omfattning och sammanhängande skogsområden fragmenterats. För växt- och djurlivet viktiga strukturer och processer som var vanliga före ett aktivt brukande av skogen håller på att försvinna. Genom en reservatsbildning vid Horsstomyren-Storberget bevaras en myrmosaik av aapamyrtyp, som ingår i myrskyddsplanen för Värmland. Myren har ett välutvecklat system av flarkar och i det norra strängflarkkärrets södra del finns rikkärrsvegetation. Genom reservatsbildning skyddas även ett sammanhängande bälte av naturskogslig grandominerad barrskog av typen västlig taiga, med strukturer som död ved, gamla grova träd, lövträd, områden med hög markfuktighet och rörligt markvatten.

Reservatet utgör en livsmiljö för många missgynnade och hotade arter. Området har en värdefull kryptogamflora kopplad till lövträd, död ved samt gamla och senvuxna träd. Det finns en säter i närområdet (Vålhallsäteren) och skogsbete i kombination med bränder skapade förmodligen en öppnare och lövträdsrikare miljö än vad som dominerar i dag. På myrtallar växer varglav (hotklass NT). Arten är fridlyst i Sverige och hotas bl.a. av bristen på torrakor. Området har även en del kärlväxter som används som indikatorer för värdefull natur, bl.a. flera orkidéer. I området förekommer fåglar knutna både till skogsmiljöer och till myrmosaiker. Lavskrikan (hotklass NT) är en fågel som vill ha skogar med underväxt av gran. I området finns även våtmarksfåglar som t.ex. ljungpipare och grönbena.

Delar av området ingår i nätverket Natura 2000. I området finns arterna tjäder, trana, ljungipare, grönbena, tretåig hackspett och orre, vilka ingår i fågeldirektivet. De habitattyper som ingår i habitatdirektivet är dystrofa sjöar och småvatten, aapamyrar, västlig taiga samt skogbevuxen myr.

Länsstyrelsen jobbar utifrån en nationell strategi för skydd av skog. Enligt den ska man prioritera områden med höga värden på beståndsnivå, områden med hög funktionalitet, d.v.s. områden som genom sin form, storlek eller närhet till liknande skyddade miljöer har stor sannolikhet att på sikt bevara de arter som man avser att skydda, samt områden där skogen tillhör en prioriterad skogstyp. Om en markägare har hög andel nyckelbiotop inom sin fastighet kan även det vara ett

skäl till att formellt skydda området. I det här naturreservatet finns höga naturvärden på beståndsnivå. Det finns många strukturer som bidrar till att göra området till en livsmiljö för hotade arter, det förekommer många rödlistade- och signalarter i området och områdets historik med brand och liten del mänskligt brukande i området som gör att det finns skog i sena successionstadiet och gamla träd, vilket gör området till en viktig livsmiljö för många hotade arter. Området har en hög funktionalitet genom att det ligger i ett kluster av skyddade områden och områden som är på väg att skyddas. Områdets storlek och form samt att det ingår i trakt som pekats ut i länets skogsstrategi, bidrar också till att området får en hög funktionalitet.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett skyddsvärt område vars naturkvaliteter endast kan bevaras genom att det undantas från skogsbruk och andra arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna. För de arter som är knutna till barrskogens sena successionstadiet med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Skogsbruk i de naturskogsartade bestånden skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området. Området har höga värden för friluftslivet och genom skydd kan området tillgängliggöras för besökare.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljö kvalitetsmål m.m.

Bildandet av naturreservatet Horsstomyren-Storberget är en del i Länsstyrelsens arbete med att uppnå delmål 1 inom miljö kvalitetsmålet "Levande skogar", delmålet 2 inom miljö kvalitetsmålet "Myllrande våtmarker" samt delmålet om att hejda förlusten av biologisk mångfald till 2010 enligt miljö kvalitetsmålet "Ett rikt växt- och djurliv". Beslutet följer även riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden.

Delar av området är utpekade enligt Habitatdirektivet samt enligt Fågeldirektivet och ingår i Natura 2000, nätverket av värdefulla naturområden inom EU.

Långt broktagel ingår i ett åtgärdsprogram för hotade arter, fastställt maj 2010.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt godtagbar användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Beslutet strider inte mot kommunal översiktsplan eller detaljplan och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken. Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av

reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

Upplysningar

Länsstyrelsen är enligt punkten A2 bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken, ansvarig för att bedriva tillsyn över reservatet. Särskild tillsynsman anlitas. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

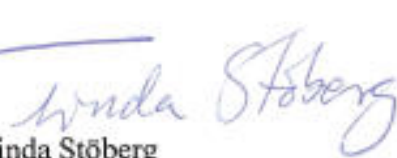
Eftersom området är till för att stärka den biologiska mångfalden ska vindfällan och stormskadad skog lämnas. Efter bildandet av naturreservat omfattas området inte av bestämmelserna i skogsvårdslagen (se 4 § skogsvårdslagen). Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen är därför efter reservatsbildningen statens ansvar.

Hur man överklagar, se bilaga 8

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit byrådirektör Linda Stöberg. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson, antikvarie Fredrik Berg, enhetschef Anders Walldorf, verksamhetschef Torben Ericson samt länsråd Björn Sandborgh.

Eva Eriksson

Linda Stöberg

Bilagor

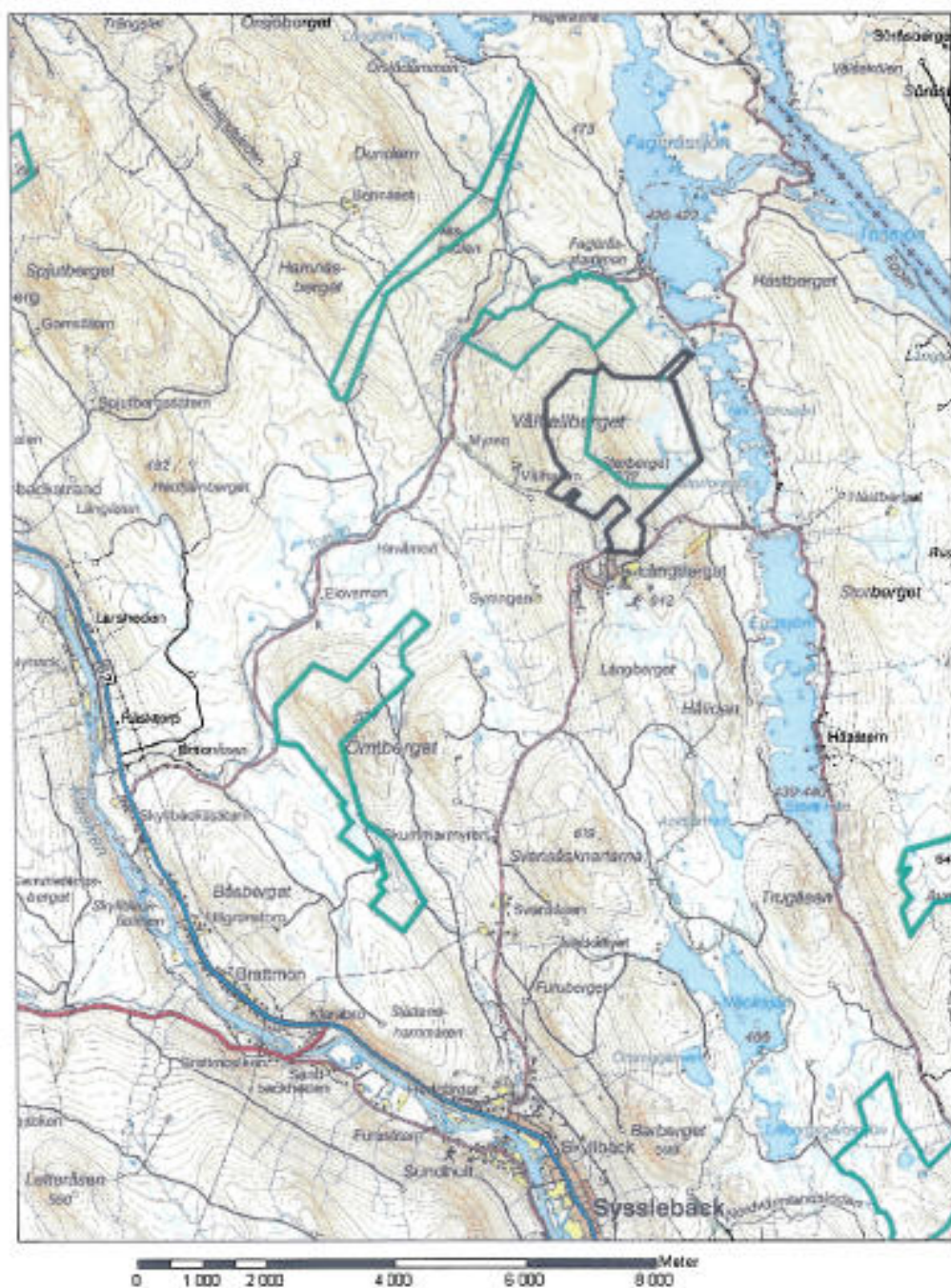
1. Beslutslista
2. Översiktskarta
3. Områdesbeskrivning
4. Skötselplan
5. Karta över leder och anläggningar
6. Karta över naturtyper enligt Natura 2000
7. Karta över utbredning av Natura 2000, Riksintresse för naturvård och Landskapsbildskydd
8. Hur man överklagar

Sändlista remiss

Mikael Helmersson, Brattfors, Hult 2, 682 91 Filipstad
Göran Helmersson, Brattfors Hedenskog, 682 91 Filipstad
Sune Jakobsson, Gunneby Larsgården, 680 60 Sysseleback
Ulla Jakobsson, Biograf 3B, 685 30 Torsby
Veronika Wüstenhagen, Tämta Ladås 14, 513 93 Fristad
Dieter Wüstenhagen, Nygårdsvägen 12, 680 60 Sysseleback
Bergvik Skog Väst AB, Trotzgatan 25, 791 71 Falun
Sture Palmkvist, Runöbacken 117, 184 41 Åkersberga
Bo och Anita Ynger, Klarälvsvägen 21, 680 60 Sysseleback
Bo Henrik Ynger, Annebergsgatan 22, 667 31 Forshaga
Agneta Jonsson, Skyllback 1, 680 60 Sysseleback
John Erik Halvardsson, Klarälvsvägen 32, 680 60 Sysseleback
Sven-Åke Halvardsson, Fornborgsg 67, 423 47 Torslanda
Anna-Karin Sigrid Olsson, Klarälvsv 70, 680 60 Sysseleback
Anna Kristina Melin-Nyström, Vestby bryggeri, 680 52 Ambjörby
John Gunnar Persson, Klarälvsv 73, 680 60 Sysseleback
Stig Gunnar Persson, Edsgatevägen 185, 655 92 Karlstad
Sune Ronny Persson, Klarälvsv 73, 680 60 Sysseleback
STORA ENSO, Åsgatan 22, 791 71 Falun
Långbergets Sporthotell, Hotellvägen 1, 680 60 Sysseleback
Ingrid Sörebö, Box 9, 683 21 Hagfors
Hans Olof Evensson, Morbror Rubens väg 13, 653 46 Karlstad
Jan Lundberg, Florav 6, 151 60 Södertälje
Hans Lundberg, Bäckavägen 5, 152 57 Södertälje
Sven Halvardsson, Klarälvsv 152, 680 60 Sysseleback
Göran Bengt Eskil Halvardsson, Lövtigen 4, 661 43 Säffle
Gudrun Elsa Marianne Burman, Qvidingsg 3B, I, 416 51 Göteborg
Välhalla Viltvårdsområde, C/o Sture Palmkvist, Runöbacken 117, 184 41 Åkersberga
Ovansjö Viltvårdsområde, Arne Carlsson, Stortäppavägen 4, 680 60 Sysseleback
Nordvärmlands friluftsområde, C/o Ulla Olsson, Hotellvägen 1, 680 60 Sysseleback

Nordvärmlands skoterklubb, C/o Lars-Erik Söderlund, Holevägen 19, 680 60 Sysseleback
N. Eggsjöns vägsamf,
Torsby kommun, 685 80 Torsby
Torsby kommun, Att. Torbjörn Almroth, 685 80 Torsby
Torsby kommun, Att Håkan Laack, 685 00 Torsby
Svansåsvägens SMF, C/o Arne Carlsson, Stortäppavägen 4, 680 60 Sysseleback
Skogsstyrelsen Region Svea, Box 387, 651 09 Karlstad
Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 Karlstad
Wermlands Ornitologiska Förening, C/o Rolf Tidemalm, Ställ Överbyn 5, 685 94 Torsby
Wermlands Ornitologiska Förening, C/o Björn Arvidsson, Lignellsgatan 3A, 654 63 Karlstad.
Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A, 671 51 Arvika
Värmlands läns jaktvårdsförbund, Box 65, 660 60 Molkom
LRF, Länsförbundet i Värmlands län, Köpmannagatan 2 4 tr., 652 26 Karlstad
Samhällsbyggnad

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188

Översiktskarta för naturreservatet Horsstomyren-Storberget (skrafferat område)

Naturvård
Linda Stöberg

OMRÅDESBESKRIVNING FÖR NATURRESERVATET HORSSTOMYREN-STORBERGET

Naturreservatet Horsstomyren-Storberget ligger i Dalby socken i Torsby kommun, 9 kilometer norr om Sysslebäck. Reservatet är en utvidgning av Horsstomyrens naturreservat, som bildades i mars 2000. I närområdet finns flera andra naturreservat med liknande naturtyper. Inom en radie av två mil ligger reservaten Vålhallberget, Näsknölen, Ömtberget, Averbåfjäll, Lisselberget, Båstadsknallen, Husmansknölen, Enberget, Markbackarna, Skrallarberget och Brånberget. Det finns även flera naturreservat under bildande i närområdet.

I länets skogsstrategi har särskilt viktiga kluster av naturvärden pekats ut som trakter, Horsstomyren-Storberget berör trakt för barrblandskog, granskog och för lövblandad barrskog.

I naturreservatet dominerar naturskog och myrmosaik. Horsstomyrens myrkomplex utgör ett representativt exempel på naturtypen aapamyrar. Karaktäristiskt för Horsstomyren och andra aapamyrar, är välutvecklade strängflarckärr och ett stort inslag av andra kärrtyper. Utöver Horsstomyrens stora strängflarckärr finns backkärr, soligena och topogena kärr samt gungfly. Kärren domineras av fattigkärrsvegetation med inslag av intermediär till rik flora. I det norra strängflarckärrs södra del, vid gränsen till Horsstotjärn, finns större inslag av rikkärrsvegetation och rik förekomst av järnockra. Vass förekommer ställvis rikligt i rikkärret och i övrigt påträffas kärlväxter som dvärglumner, gräsull, kärrull, ängsnycklar, ängsvädd och vitag. Bland rikkärrsmossorna förekommer röd skorpionmossa, korvskorpionmossa, fetbålmossa och krokvitmossa. Utöver nämnda arter växer ett flertal, för aapamyr, typiska arter på Horsstomyren. Några av de typiska arterna är kallgräs, snip, björnbrodd, guldspärrmossa, mässingmossa, flaggvitmossa och drågvitmossa. Vad gäller björnbrodd är det en sällsynt art för Värmland. Arten indikerar kalkhaltiga näringsförhållanden, vilket stämmer väl in med förekomsten av rikkärr. Inom Horsstomyrens myrkomplex finns, utöver olika kärrtyper, inslag av öppna svagt välvda mossar, ett småvatten samt inslag av skogbevuxen myr. I myrens nordvästra del finns bland annat en tallmyr med riklig förekomst av gamla torrakor och här påträffas den rödlistade varglaven. Myren är nästintill opåverkad av mänskliga ingrepp, förutom ett dike i den sydöstra delen. Påverkan från diket bedöms vara lokal. Den centrala delen av Horsstomyren är med i Myrskyddsplanen för Värmlands län och är utpekad som klass 1 i våtmarksinventeringen. Myren och delar av den omgivande skogen är utpekade enligt Habitatdirektivet och Fågeldirektivet och ingår i nätverket för Natura 2000.

Sydväst om myren ligger Storberget med höjden 633 m. ö. h. och strax norr därom det något lägre Vålhallberget. Från Horsstotjärnens 470 m. ö. h. är sluttningen bitvis brant upp mot Storberget och Vålhallberget. I de branta sluttningarna finns naturskogsartad granskog, med inslag av gammal björk, asp och stamformad rönn och sälg. Många av granarna är gamla och senvuxna. Död ved finns spritt i området. Luftfuktigheten är hög och jämn och det finns en rik hänglavs-förekomst på träden. I sluttningen finns ett mindre område med ungskog. Söder om

myren finns partier med hållmarkstallskog, insprängda i den naturskogsartade granskogen. Här är markfuktigheten hög. I östra kanten av myren finns ett ungskogsområde med inslag av gamla träd. Delar av området öster om myren har planterats med contorta. På toppen av Storberget och i västsluttningarna av Storberget och Vålhallberget finns inslag av naturskogsartad granskog, men även mindre myrområden samt områden som påverkats av skogsbruk. Viktiga strukturer i området är död ved, gamla grova träd, lövträd, områden med hög markfuktighet och rörligt markvatten. Vid olika besök har flera arealkrävande skogslevande fågelarter observerats. Som exempel kan nämnas lavskrika, tjäder och tretåig hackspett. Den tretåiga hackspetten lever i taigamiljöer och för att arten ska klara sig krävs att det finns riklig förekomst av döda och döende träd. Lavskrikan föredrar skogar med underväxt av gran, vilka ger bättre skydd från predatorer. Häckningsframgången är beroende av hur sammanhängande skogsområdena är, i fragmenterade områden är chansen till lyckad häckning lägre. Vid Horsstomyren-Storberget och det närliggande naturreservatet Vålhallberget finns stora sammanhängande skogsområden.

Området har en rik kryptogamflora och hyser många arter som är hotade av dagens skogsbruk, t.ex. långt broktagel (hotklass EN enligt rödlistan), grynig gelélav (hotklass VU), norsk näverlav (hotklass VU) och fläckporing (hotklass VU). För långt broktagel finns ett särskilt åtgärdsprogram för att öka chanserna till artens överlevnad. På flera av de gamla lövträden är stammarna täckta av lunglav och/eller skrovellav. Dessa lavar är listade som NT i rödlistan och är signalarter för skogar med långvarig kontinuitet av gamla och grova lövträd samt ljusöppna skogsmiljöer med konstant hög luftfuktighet. En annan art som lever på barken av gamla och grova lövträd är aspgelélaven (hotklass NT). Nordlig nållav (hotklass NT), är en signalart som påträffas i skogar där det ständigt funnits tillgång till död ved i olika nedbrytningsstadier. Svampen stjärntagging (hotklass NT) har samma krav på tillgång till död ved. Den är vanligast i näringsrika och örtrika biotoper, ofta med rörligt markvatten. Hög och jämn luftfuktighet är viktigt för många av arterna i området, bl.a. violettgrå tagellav (hotklass NT), gränsticka (hotklass NT), doftskinn (hotklass NT), vedtrappmossa (hotklass NT) och gammelgranskål (hotklass NT). Dessa arter förekommer bara i gamla stabila granskogsmiljöer med hög och jämn luftfuktighet. I området förekommer dvärgbägarlav (hotklass NT), en art som är knuten till områdets gamla tallar och som växer på gamla lågor och stubbar av grova tallar. På myrtallar växer varglav (hotklass NT). Arten är fridlyst i Sverige och hotas bl.a. av bristen på torrakor. Området har även en del kärlväxter som används som indikatorer för värdefull natur, bl.a. orkidéerna knärot och spindelblomster, som växer i fuktiga och mossrika barrskogar.

Under 1990-talet genomförde Skogsvårdsorganisationen en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper på småskogsbrukets marker. Tretton nyckelbiotoper och fyra naturvärdesobjekt har identifierats inom området. 1999 inventerade Taigaekologerna området och beskrev Storberget/Vålhallberget som ett väl sammanhängande granskogsområde med variation av naturmiljöer och strukturer. Konsulten Sebastian Kirppu inventerade området 2001 och beskrev området som ett brandpräglat och lövrikt grandominerat område.

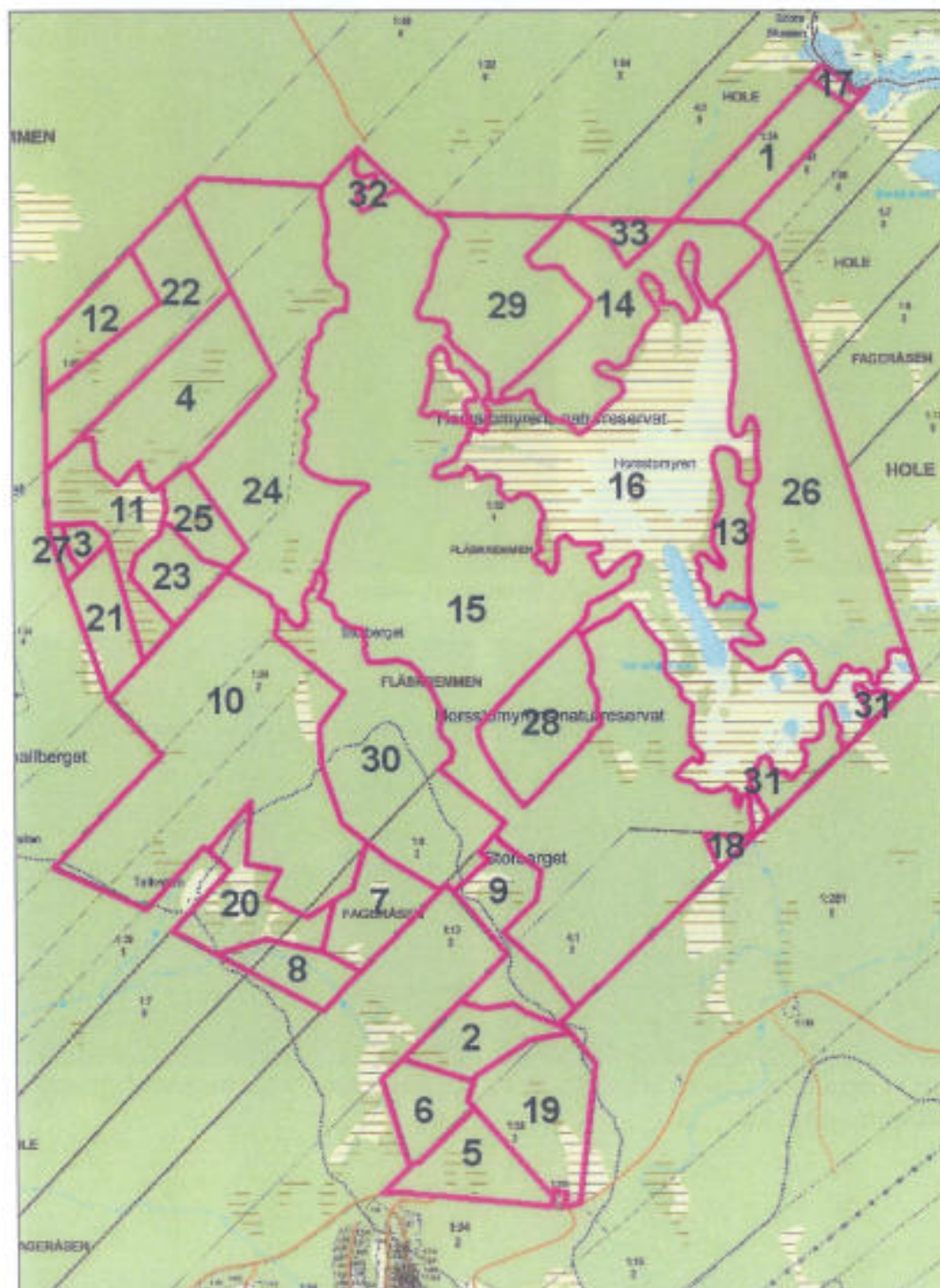
Horsstomyren och området runt den är klassat som Riksintresse för Naturvård enligt 3 kap 6 § Miljöbalken. Större delen av reservatet ingår också i det Landskapsbildskydd (19 § Naturvårdslagen) som beslutades 1967-04-13 för området kring Långberget. Reservatet gränsar till Långbergets friluftsområde, med Långbergets sporthotell som centralpunkt. Tyngdpunkten

för sporthotellets aktiviteter är skidåkning på de preparerade spår som ligger söder om hotellet, men många turister besöker även hotellet sommartid för vandring och andra naturaktiviteter i omgivningarna.

Naturgeografiskt tillhör området norra Norrlands och norra Finlands barrskogsområden och bergkullslätter och området kännetecknas av de högt liggande bergkullslätterna i platålägen, genomskurna av markerade dalgångar som Klarälven. Berggrunden består av värmlandsgranit.

1. Delområden

Figur 1. Horsstomyren-Storberget har delats in i 33 delområden.

Figur 2. På det vänstra fotot syns de rödlistade arterna och skrovellav på stammen av ett gammalt lövträd i fuktig miljö. AA. Fotot till höger visar hänglavsrik granskog. LL.

Figur 3. På det vänstra fotot syns en granticka. AA. Det högra fotot visar hackmärken skapade av tretåig hackspett i gran. LL.

Figur 4. Vår- och sommarbild från Horsstomyren.

Figur 5. Foton av spindelblomster till vänster och korallrot till höger. AA.

1.1 Beskrivning av delområden

Området har delats upp i 33 delområden. Nedan ges en beskrivning av varje delområde. De arter som är rödlistade är försedda kategoriförkortning efter det latinska namnet. Kategorierna och namnen följer Gärdenfors U. (ed.) 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010 - The Red List of Swedish Species. Artdatabanken, SLU, Uppsala.

1.1. Delområde 1 äldre granskog (7 ha)

Delområdet utgörs av hänglavsrik äldre granskog med inslag av lövträd. Det finns bl.a. gammal sälgräskäpp beväxt med lunglav samt en del björk och rönn. Bitvis är det gott om död ved. Området ligger i en nordostsluttning och det finns rörligt markvatten. Genom området går en mindre använd stig. Det finns brandspår i form av brandstubbar. Större delen av området är klassat som nyckelbiotop.

Funna arter:

garnlav	NT
lunglav	NT
staplav	
torta	
spindelblomster	
skrovellav	NT
granticka	NT
ullticka	NT
vedticka	
violettgå tagellav	NT
skuggblåslav	

1.1.2 Delområde 2 äldre granskog (5 ha)

Skogen i delområdet är grandominerad, men det finns ett stort inslag av björk, rönn och asp. Skogen har blädningshuggits för länge sedan. Träden är senvuxna och det finns gott om död ved. Marken är fuktig och området ligger i kanten av en myr, vilket gör att området har en hög och jämn luftfuktighet som passar många hotade kryptogamer. Det finns gott om hänglavar i träden. Området är klassat som nyckelbiotop. Området tillhör samma nyckelbiotop som delområde 5 och 6.

Funna arter:

garnlav	NT
violettgå tagellav	NT
lunglav	NT
korallblylav	
norrlandslav	
brunpudrad nållav	NT

2011-09-19

Dnr 511-1842-02

vedticka
gammelgranskål NT
torta

1.1.3 Delområde 3 äldre granbestånd (1 ha)

Delområdet utgörs av ett mindre naturskogsbestånd av äldre gran i nedre kanten av myr.

1.1.4 Delområde 4 barrnaturskog (14 ha)

Gammal flerskiktad och sluten barrnaturskog, med inslag av gammeltall och lövträden björk, asp, rönn och sälk. I de högre liggande delarna är skogen påverkad av den höga höjden och därför mera senvuxen, i de lägre liggande delarna är granskogen högre. Död ved finns i hela området. Delar av området är klassat som nyckelbiotop. Området har brandspår i form av brandstubbar. (Delområde 4 och 10 har haft samma identitet i en inventering och därför är det inte säkert att alla arter i artlistan nedanför finns i just det här området).

Funna arter:

lunglav	NT
skrovellav	NT
korallblylav	
bårdlav	
stuplav	
garmlav	NT
skuggblåslav	
violettblå tagellav	NT
broktagel	VU
knottrig blåslav	NT
vedtrappmossa	NT
mörk husmossa	
vedticka	
ullticka	NT
gränsticka	NT
granticka	NT
stjärntagging	NT
doftskinn	NT
torta	

1.1.5 Delområde 5 barrnaturskog (6 ha)

Delområdet är grandominerat. I området finns inslag av lövträd, björk, asp och rönn. Bitvis finns gott om död ved. Marken är bitvis blöt och området har en hög och jämn luftfuktighet som gynnar många kryptogamer. Området tillhör samma nyckelbiotop som delområde 2 och 6.

Funna arter:

garmlav	NT
violettblå tagellav	NT

2011-09-19

Dnr 511-1842-02

lunglav	NT
spindelblomster	
brunpudrad nållav	NT
knärot	
stubbspretmossa	
rävticka	

1.1.6 Delområde 6 barrnatskog (5 ha)

Delområde 6 utgörs av en äldre grannatskog. Området har en hög bonitet och det finns gott om död ved i olika nedbrytningsstadier. Inslaget av asp är stort. Området tillhör samma nyckelbiotop som delområde 2 och 5.

Funna arter:

garnlav	NT
violettgå tagellav	NT
lunglav	NT
staplav	
korallblylav	
gammelgranlav	
skinnlav	
aspgelelav	NT
vedticka	
doftskinn	NT
gammelgranskål	NT
mörk husmossa	

1.1.7 Delområde 7 grandominerad sluttning (6 ha)

Skogen i delområdet är grandominerad, med inslag av gamla lövträd, björk, rönn och asp. Skogen har tidigare blädningshuggits. Granen är senvuxen och rik på hänglavar. Området är klassat som nyckelbiotop.

Funna arter:

lunglav	NT
korallblylav	
skinnlav	
staplav	
bårdlav	
garnlav	NT
violettgå tagellav	NT
luddlav	

1.1.8 Delområde 8 naturlig skogsbäck (4 ha)

2011-09-19

Dnr 511-1842-02

Marken runt Tallknölbäcken är fuktigt och området har en hög och jämn luftfuktighet. Det finns gott om död ved och senvuxna träd. Skogen är grandominerad med ett inslag av björk. Området runt bäcken är klassat som nyckelbiotop. I sydvästra gränsen finns ett litet parti med ungskog.

Funna arter:

skuggblåslav

luddlav

korallblylav

gamlav

NT

1.1.9 Delområde 9 område runt led (7 ha)

Delområdet utgörs av ungskog och området närmast leden är öppet.

1.1.10 Delområde 10 barmaturskog (44 ha)

Området har gammal flerskiktad och sluten barmaturskog, med inslag av gammeltall och lövträden björk, asp, rönn och säl. I de högre liggande delarna är skogen påverkad av den höga höjden och därför mera senvuxen, i de lägre liggande delarna är granskogen högre. Död ved finns i hela området. I delområdet finns två områden som klassats som nyckelbiotop och två områden som klassats som naturvärdesobjekt. Området har brandspår i form av brandstubbar. Marken är fuktig och i vissa delar finns mindre myrpartier samt rörligt markvatten. (Delområde 4 och 10 har haft samma identitet i en inventering och därför är det inte säkert att alla arter i artlistan nedanför finns i just det här området utan istället i delområde 4).

Funna arter:

lunglav

NT

skrovellav

NT

korallblylav

bårdlav

stuplav

gamlav

NT

skuggblåslav

violettgrå tagellav

NT

broktagel

VU

knottrig blåslav

NT

vedtrappmossa

NT

mörk husmossa

vedticka

ullticka

NT

gränsticka

NT

granticka

NT

stjärntagging

NT

doftskinn

NT

torta

fläckporing

VU

2011-09-19

Dnr 511-1842-02

1.1.11 Delområde 11 barrsumpskog (8 ha)

Delområdet utgörs av en mosaik av mindre myrområden och däremellan liggande barrsumpskog.

1.1.12 Delområde 12 äldre granskog (5 ha)

Delområdet utgörs av grandominerad skog där det bitvis är gott om lövträd i form av björk och asp.

Funna arter:

lunglav	NT
skinnlav	
Collema sp.	

1.13 Delområde 13 blandskog (4 ha)

Delområdet ligger öster om Horsstomyren och består av blandskog. Närmast myren är det hållar i dagen där det växer enstaka äldre träd.

1.14 Delområde 14 granskog (17 ha)

Området består till största delen av senvuxen granskog. Ute på myren öster om skogen ligger två små nyckelbiotoper. I den norra nyckelbiotopen finns varglav på torrakor ute på myren. Den södra nyckelbiotopen består av gransumpskog med inslag av björk.

Funna arter:

varglav	NT
brunpudrad nållav	NT

1.1.15 Delområde 15 barrnatskog (105 ha)

Området utgörs av öst och nordslutningen av Storberget och skogen är fuktig och grandominerad, vilket ger en hög och jämn luftfuktighet. Skogen är till största delen natskog med mycket död ved, främst i form av granlågor och i träden finns rikligt med hänglavar. Det finns inslag av gamla träd av sälg, björk, rönn och asp. Delar av området är klassat som nyckelbiotop. Nyckelbiotopen längst i sydost består av ett större grandominerat natskogsområde med rik hänglavsförekomst. Det finns ett stort inslag av senvuxna träd och rikligt med död ved i nyckelbiotopen. I de nedre delarna är markfuktigheten högre och bitvis har skogen sumpskogskaraktär. Området är rikt på kryptogamer. Väster om den nyckelbiotopen börjar en annan nyckelbiotop som utmärks av att den ligger i en stark sluttning. Även här finns gamla och senvuxna träd och inslag av lövträd. I nyckelbiotopen finns en värdefull kryptogamflora, bl.a. finns den hotade arten långt brokagel här. En mindre nyckelbiotop finns i östra kanten mot myren och längst upp i norr finns en större nyckelbiotop. Nyckelbiotopen i öster utgörs av ett bäckdråg där det är gott om död ved och nyckelbiotopen i norr består av hänglavsrik granskog i nordostsluttning med rörligt markvatten. I skogen finns en del asp, björk och rönn och det är gott om lunglav på stammarna. Ormbunkar förekommer rikligt vid bäckdråg och området är rikt på död ved.

2011-09-19

Dnr 511-1842-02

Funna arter:

lunglav	NT
skrovellav	NT
långt broktagel	EN
violettgå tagellav	NT
västlig njurlav	NT
norsk näverlav	VU
dvärgbägarlav	NT
brunpudrad nållav	NT
gränstikka	NT
ulltikka	NT
doftskinn	NT
rynkskinn	NT
rävtikka	
hartikka	NT
grantikka	NT
rödbrun blekspik	
vedtrappmossa	NT
gammelgranskål	NT
torta	
stuplav	
garnlav	NT
kattfotslav	
luddlav	
skinnlav	
korallblylav	
skuggblåslav	
tretåig hackspett	NT

1.1.16 Delområde 16 myr (60 ha)

Delområdet består av Horsstomyren och av Horsstotjärnen. Horsstomyren är ett myrkomplex som består av flera olika naturtyper, bl.a. av strängflarkkärr, backkärr, soligena och topogena kärr samt av gungfly. Kärren domineras av fattigkärrsvegetation med inslag av intermediär till rik flora. I det norra strängflarkkärrs södra del, vid gränsen till Horsstotjärn, finns större inslag av rikkärrsvegetation och rik förekomst av järnockra. Vass förekommer ställvis rikligt i rikkärret och i övrigt påträffas kärlväxter som dvärglumner, gräsull, kärrull, ängsnycklar, ängsvädd och vitag. Bland rikkärrsmossorna förekommer röd skorpionmossa, korvskorpionmossa, fetbålmossa och krokvitmossa. Utöver nämnda arter växer ett flertal, för aapamyrr, typiska arter på Horsstomyren. Några av de typiska arterna är kallgräs, snip, björnbrodd, guldspärrmossa, mässingmossa, flaggvitmossa och drågvitmossa. Vad gäller björnbrodd är det en sällsynt art för Värmland. Arten indikerar kalkhaltiga näringsförhållanden, vilket stämmer väl in med förekomsten av rikkärr. Inom Horsstomyrens myrkomplex finns, utöver olika kärrtyper, inslag av öppna svagt välvd mossar samt inslag av skogbevuxen myr. I myrens nordvästra del finns bland annat en tallmyr med riklig förekomst av gamla torrakor och här påträffas den rödlistade

varglaven. Myren är nästintill opåverkad av mänskliga ingrepp, förutom ett dike i den sydöstra delen. Påverkan från diket bedöms vara lokal.

1.1.17 Delområde 17 myr (1 ha)

Delområdet utgörs av ett mindre myrområde nedanför en brant.

1.1.18 Delområde 18 barrskog (1 ha)

Delområde 18 utgörs av produktionsskog.

1.1.19 Delområde 19 barrblandskog (11 ha)

En del av området utgörs av äldre hållmarksskog med äldre tall, senvuxen gran, björk och en del död ved. I östra kanten finns en smal remsa med ungskog av tall, löv och gran. Runt det talldominerade området växer äldre granskog.

1.1.20 Delområde 20 sumpskog (7 ha)

Markfuktigheten öster om Tallknölsåtern är mycket hög och det finns flera surdrog/mindre myrpartier i delområdet.

1.1.21 Delområde 21 granskog (5 ha)

Delområdet består av granskog med påbörjad självgallring.

1.1.22 Delområde 22 gallrad äldre barrblandskog (12 ha)

Delområdet utgörs av gallrad grandominerad barrblandskog med ett visst lövträdsinslag, bl.a. asp. Brandspår förekommer i form av brandstubbar, vilka visar att området har brandhistorik.

Funna arter:

garnlav	NT
violettgå tagellav	NT
lunglav	NT

1.1.23 Delområde 23 granskog (4 ha)

Skogen består av ca 70-årig granskog med påbörjad självgallring.

1.1.24 Delområde 24 yngre barrblandskog (31 ha)

Området är påverkat av skogsbruk. Skogen är mestadels grandominerad men det finns delar där lövträdsinslaget uppgår till 30 %. Lövträden utgörs främst av rönn, björk, asp och sälg, i norr finns några riktigt grova aspar. Åldern på träden varierar från ca 40 till 80 år.

1.1.25 Delområde 25 granskog (3 ha)

Delområdet utgörs av äldre granskog där självgallring börjat skapa död ved.

1.1.26 Delområde 26 ungskog (32 ha)

Delområdet består till största delen av likåldrig och talldominerad ungskog, med inslag av gran, gamla fröträd, björk, rönn och gammal sälg. Sydöstra och östra delarna är planterade med contortatall.

Funna arter:

lunglav	NT
skrovellav	NT
violettgå tagellav	NT
korallblylav	
stuplav	
bårdlav	
skuggblåslav	

1.1.27 Delområde 27 ung granskog (1 ha)

Delområdet utgörs av ca 30-årig granskog.

1.1.28 Delområde 28 ung grandominerad barrskog (9 ha)

Skogen består av ca 30-årig barrblandskog. I kanterna står en del lövträd.

1.1.29 Delområde 29 barrskog (15 ha)

Området är påverkat av skogsbruk och skogen är bitvis ung.

1.1.30 Delområde 30 toppen av Storberget (23 ha)

Skogen nära toppen av Storberget består av luckig och öppen ung blandskog av gran, björk och tall. Det finns inslag av gammal tall och gran. Genom området går en led.

1.1.31 Delområde 31 ungskog (4 ha)

Delområdet i sydöstra delen av naturreservatet består främst av talldominerad ungskog med inslag av gran, gamla fröträd, björk och gammal sälg. Ett dike påverkar sydvästra delen av delområdet.

1.1.32 Delområde 32 barrskog (1 ha)

Skogen i delområdet är påverkad av skogsbruk.

1.1.33 Delområde 33 ungskog (2 ha)

Den västra delen består av ungskog och den östra delen av hygge.

Artlista

Förteckning över naturvårdsintressanta arter, signalarter och rödlistade arter som hittills noterats i området under Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering och senare. De arter som är rödlistade är försedda med kategoriförkortning. Kategorierna följer ArtDatabankens rödlista, tillgänglig via hemsidan (<http://www.artdata.slu.se/rodlista/>).

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategorien enligt rödlista	Signalart
Insekter			
<i>Callidium coriaceum</i>	bronsbjon		
Lavar			
<i>Collema subnigrescens</i>	aspgelélav	NT	X
<i>Nephroma resupinatum</i>	luddlav		X
<i>Nephroma arcticum</i>	norrlandslav		X
<i>Hypogymnia vittata</i>	skuggblåslav		X
<i>Nephroma parile</i>	bårdlav		X
<i>Leptogium saturninum</i>	skinnlav		X
<i>Pannaria pezizoides</i>	gytterlav		
<i>Phaeocalicium populneum</i>	vanlig kvistspik		
<i>Chaenotheca gracillima</i>	brunpudrad nållav	NT	X
<i>Cladonia parasitica</i>	dvärgbägarlav	NT	X
<i>Letharia vulpina</i>	varglav	NT	X
<i>Microcalicium ahlneri</i>	kortskaftad ärgspik		X
<i>Platismatia norvegica</i>	norsk näverlav	VU	X
<i>Bryoria nadvornikiana</i>	violettgå tagellav	NT	X
<i>Chaenotheca subroscida</i>	vitgrynig nållav		X
<i>Parmeliella triptophylla</i>	korallblylav		X
<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav	NT	X
<i>Lobaria scrobiculata</i>	skrovellav	NT	X
<i>Nephroma bellum</i>	stuplav		X
<i>Arthonia leucopellea</i>	kattfotslav		X
<i>Nephroma laevigarum</i>	västlig njurlav	NT	X
<i>Sclerophora coniophaea</i>	rödbrun blekspik	NT	
<i>Collema sublaccidum</i>	grynig gelélav	VU	X
<i>Bryoria fremontii</i>	talltagel		
<i>Hypogymnia farinacea</i>	grynig blåslav		
<i>Lecanactis avietina</i>	gammelgranslav		
<i>Alectoria sarmentosa</i>	garnlav	NT	X
<i>Mycoblastus sanguinarius</i>	blodlav		
<i>Bryoria tenuis</i>	långt brokttagel	EN	
<i>Chaenotheca laevigata</i>	nordlig nållav	NT	X

<i>Bryoria bicolor</i>	broktagel	VU	
<i>Hypogymnia bitteri</i>	knottig blåslav	NT	X
mossor			
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa	NT	X
<i>Herzogiella seligeri</i>	stubbspretmossa		X
<i>Orthotrichum gymnostomum</i>	asphättemossa		
<i>Ptilium crista-castrensis</i>	kammossa		
<i>Hylocomiastrum umbratum</i>	mörk husmossa		X
<i>Scorpidium revolvens</i>	röd skorpionmossa		
<i>Scorpidium scorpioides</i>	korvskorpionmossa		
<i>Aneura pinguis</i>	fetbålmossa		
<i>Sphagnum subsecundum</i>	krokvitmossa		
<i>Campylium stellatum</i>	guldspärrmossa		
<i>Loeskypnum badium</i>	mässingmossa		
<i>Sphagnum balticum</i>	flaggvitmossa		
<i>Sphagnum pulchrum</i>	drågvitmossa		
<i>Buxbaumia viridis**</i>	grön sköldmossa		X
lummerväxter			
<i>Selaginella selaginoides</i>	dvärglummer		
halvgräs			
<i>Eriophorum latifolium</i>	gräsull		X
<i>Eriophorum gracile</i>	kärrull		
<i>Rhynchospora alba</i>	vitag		
<i>Trichophorum alpinum</i>	snip		
kärlväxter			
<i>Corallorhiza trifida</i>	korallrot		X
<i>Listera cordata</i>	spindelblomster		X
<i>Goodyera repens</i>	knärot		X
<i>Lactuca alpina</i>	torta		X
<i>Polygonatum verticillatum</i>	kransrams		X
<i>Tofieldia pusilla</i>	björnbrodd		
<i>Dactylorhiza sp.</i>	ängsnycklar/sumpnycklar		
<i>Phragmites australis</i>	vass		
<i>Solidago virgaurea</i>	gullris		
<i>Potentilla erecta</i>	blodrot		
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	skogskovall		
<i>Orthilia secunda</i>	björkpyrola		
<i>Trientalis europaea</i>	skogsstjärna		
<i>Linnaea borealis</i>	linnea		
<i>Scheuchzeria palustris</i>	kallgräs		
svampar			
<i>Phellinus chrysoloma</i>	granticka	NT	X
<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	gränsticka	NT	X

<i>Pseudographis pinicola</i>	gammelgranskål	NT	X
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ullticka	NT	X
<i>Inonotus rheades</i>	rävticka		X
<i>Phellinus viticola</i>	vedticka		X
<i>Cytostereum murrain</i>	doftskinn	NT	X
<i>Asterodon ferruginosus</i>	stjärntagging	NT	X
<i>Anrodia albobrunnea</i>	fläckporing	VU	X
<i>Inonotus leporinus</i>	harticka	NT	X
<i>Phellinus populicola</i>	stor aspticka	NT	X
<i>Phlebia centrifuga</i>	rynkskinn	NT	X
<i>Climacocystis borealis</i>	trådticka		X
fåglar			
<i>Picoides tridactylus</i> *	tretåig hackspett	NT	
<i>Tetrao urugallus</i> *	tjäder		
<i>Perisoreus infaustus</i> *	lavskrika	NT	
<i>Grus grus</i> *	trana		
<i>Pluvalis apricaria</i> *	ljungpipare		
<i>Tringa glareola</i> *	grönbena		
<i>Tetrao tetrix</i> *	orre		
<i>Bonasa bonasia</i> *	järpe		
<i>Dryocopus martius</i>	spillkråka		
<i>Troglodytes troglodytes</i>	gårdsmyg		

- * med i EU:s fågeldirektiv annex 1 (direktiv 79/409/EEC)
- ** med i annex 2 till EU:s habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEC)

Genomförd dokumentation

Taigaekologerna. 1999, *Skogsområden i S-läns*, stencil Länsstyrelsen i Värmlands län, Naturvårdsenheten. Karlstad.

Landeum. 2006. Värderingsunderlag enl. beståndsmetoden. Stencil.

Kirppu. S. 2001. *Välhallberget – naturvärdesbeskrivning*. Stencil Länsstyrelsen i Värmlands län, Naturvårdsenheten. Karlstad.

Länsstyrelsen i Värmlands län. 2006. "Bevarandeplan för Natura-2000 området Horstomyren, SE0610134", Fastställt 2006-03-15.

Naturvårdsverket. 1994 *Myrskyddsplan för Sverige*.

Wilde, F. 1998. *Horstomyren- Inventering av ett skogs- och myrområde i norra Värmland*. Länsstyrelsen i Värmlands län, Naturvårdsenheten. Karlstad.

Länsstyrelsen i Värmlands län, Naturvårdsenheten. *Beslut och skötselplan- Naturreservatet Horsstomyren*. Beslut 2000-03-13. Karlstad

Hermansson, J. 2010. Åtgärdsprogram för långt broktagel 2010-2015. Naturvårdsverket, Rapport 6365.

Digitala källor

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventering. 9/5/1997 (Göran Bengtsson) Nb 13C9i03, 13C9h19, 9/4/1997 Nb 13C9i05, Nb 13C9i06, 9/8/1997 Nb 13C9i07, Nb 13C9i09, 8/2/1994 14C0i01, 14C0i02, 7/1/1998 (Björn Ehrenroth) 14C0i04, 14C0i05, 6/18/1998, 7/2/1998 14C0i06, 14C0i10,

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventering 9/5/1997 (Göran Bengtsson) Nv 13C9h18, Nv 13C9i01, Nv 13C9i02, Nv 13C9i03 och Nv 13C9i04

Övrigt

Foto Anita Andersson AA och Linda Stöberg LS.

Muntligt Sebastian Kirppu. Januari 2010. Fynd av långt broktagel

Inventeringsmaterial från fältbesök av Anita Andersson och Linda Stöberg

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET HORSSTOMYREN-STORBERGET

1. Syftet med naturreservatet

Naturreservatet Horsstomyren-Storberget bildas med syftet att:

- bevara de värdefulla livsmiljöerna grandominerad barrnaturskog och myrkomplex med däri ingående myrtyper som rikkärr, strängflarkärr, backkärr, gungfly, soligena och topogena kärr, skogbevuxen myr och inslag av sumpskog.
- strukturer som till exempel död ved, gamla grova träd, lövträd, områden med hög markfuktighet och rörligt markvatten ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.
- bevara de växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer i gynnsamt tillstånd, med t.ex. arter som långt broktagel, björnbrödd, dvärglumner, ängsnycklar, lunglav, skrovellav, varglav och lavskrika
- genom anordningar göra området tillgängligt, så att besökare ges möjlighet att uppleva ett opåverkat myrkomplex och ett större sammanhängande skogsområde med naturskogskaraktär, få information om områdets naturvärden och om de processer och strukturer som är viktiga för att bevara dem, samt göra besökare uppmärksamma på värdet av större sammanhängande skogsområden.

Syftet uppnås genom att inget skogsbruk bedrivs i området, genom åtgärder enligt skötselplanen samt genom att området görs tillgängligt genom anordningar som ger besökare möjlighet att vandra, få överblick och information. Led till närliggande reservat anläggs för att ge besökare tillgång till ett större sammanhängande skogsområde. Områdets naturvärden bibehålls genom att exploatering, markavvattning och arbetsföretag i området förhindras.

2. Beskrivning av bevarandevärden

2.1. Administrativa data

Objektnamn	Horsstomyren-Storberget
RegDosnummer	2002217
Kommun	Torsby
Markslag och naturtyper (ha):	
Skogsmark	383 ha
Produktiv skogsmark	376 ha
Granskog	189 ha
Tallskog	21 ha
Barrblandskog	24
Lövblandad barrskog	84 ha
Olika typer av sumpskog	28 ha
Våtmark	51 ha
Övriga markslag och naturtyper	62 ha
Total areal	459 ha
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Grandominerad barnnaturskog och myrkomplex med däri ingående myrformer som rikkärr, strängflarkkärr, backkärr, gungfly, soligena och topogena kärr, skogbevuxen myr och inslag av sumpskog av grandominerad barnnaturskog.
Strukturer	Död ved, gamla grova träd, lövträd, områden med hög markfuktighet och rörligt markvatten
Arter	Björnbrodd, dvärglumner, ängsnycklar, långt broktägel, lunglav, skrovellav, varglav, doftskinn, tretåig hackspett, ljunpipare, tjäder, trana, grönbena, orre, järpe och lavskrika
Bevarandeplan finns:	
Naturtyper utpekade i bevarandeplan	3160 Dystrofa sjöar och småvatten,

Arter	7310 Aapamyrar, 9010 Västlig taiga, 7230 Rikkärr, 91D0 Skogbevuxen myr, 7140 öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn A108 Tjäder, A127 Trana, A140 Ljungpipare, A166 Grönbena, A241 Tretåig hackspett, A409 Orre och A104 Järpe
-------	--

2.2. Historisk och nuvarande markanvändning

På Hembygdskartan från slutet av 1800-talet finns ingen bosättning markerad inom området. Den närmsta bosättningen fanns vid Bennäset på ett avstånd av 2,6 kilometer samt längs Klarälven sju kilometer bort. Det finns däremot ett flertal sätrar i närområdet, varav en, Vålhallsäteren, fortfarande är i bruk. Det är troligt att området påverkats av bete med djur från närliggande sätrar. Det finns spår av att det funnits en vinterbilväg i västra kanten av myrområdet, men den har inte varit i bruk de senaste decennierna. Området ligger mitt emellan två flottningsleder och det är sannolikt att avståndet, ca två mil åt vardera hållet, samt bristen på vägar bidragit till att området idag har så höga naturvärden.

2.3. Områdets bevarandevärden

2.3.1. Biologiska bevarandevärden

Reservatet ligger i ett område som är prioriterat för skydd av skog enligt länets skogsstrategi, trakt för granskog, trakt för barrblandskog samt trakt för lövblandad barrskog. I Våtmarksinventeringen fick centrala delen av Horsstomyren högsta värdeklass. Den delen är även klassad som riksintresse för naturvård (Naturvårdsverket 1988). Delar av myren är också med i Naturvårdsverkets Myrskyddsplan för Sverige (1994). Delar av reservatet, främst området på och kring Horsstomyren, är med i nätverket för Natura 2000 och är utpekad enligt Habitatdirektivet och Fågeldirektivet.

Det här är ett område med en för länet ovanligt hög täthet av signal-, missgynnade- eller hotade arter. Inom reservatet är 29 rödlistade arter och 46 signalarter funna. Åtta fågelarter är med i annex 1 fågeldirektivet (direktiv 79/409/EEC). Området har en rik kryptogamflora bl.a. finns här den rödlistade arten långt broktagel, som har hotklass EN i rödlistan, grymig gelélav (VU) och norsk näverlav (VU). Att området utgör en viktig livsmiljö för kryptogamer beror på flera faktorer, bl.a. topografin i området, med brant lutning ner mot myrmarker vilket ger ett fuktigt klimat som tillsammans med strukturer som sumpskogar, rörligt markvatten och mindre vattendrag, gynnar många kryptogamer. Strukturer som täta orörda skogsområden, död ved,

lövträd, senvuxna och gamla grova träd är vanliga i området och är viktiga för många arter. Vissa specialiserade arter förekommer bara i höjdlägen t.ex. långt broktägel.

Horsstomyrens myrkomplex är ett mångformigt och nästintill opåverkat av mänskliga ingrepp. I området finns flera typer av kärr, bl.a. rikkärr med intressant flora.

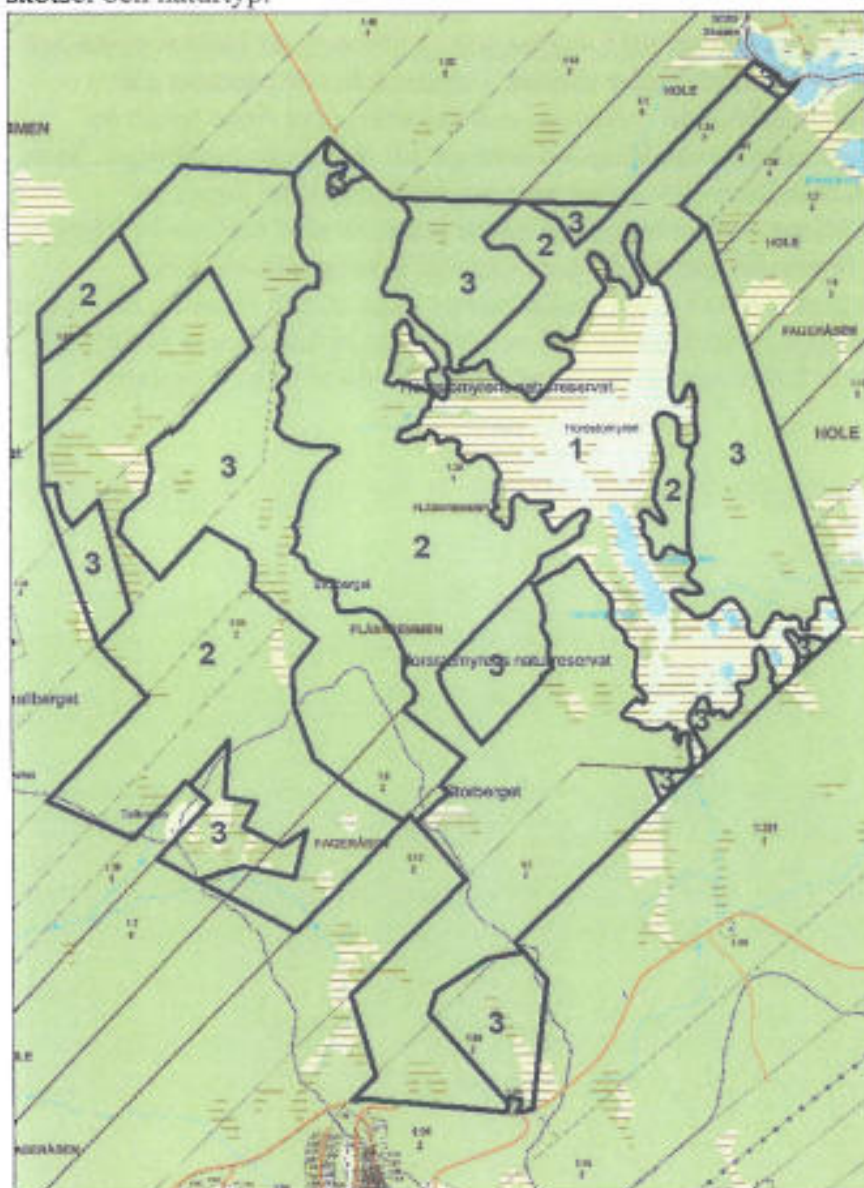
2.3.2. Bevarandevärden för friluftsliv

Reservatet Horsstomyren-Storberget gränsar till Långbergets sporthotell, dit både svenska och utländska turister kommer för att åka skidor eller vandra. I västra delen av området går Nordvärmlandsleden, som är en kombinerad vandrings och skoterled. Det finns också en vandringsled runt Horsstomyren samt en vandringsled som går till toppen av Storberget. Strax väster om reservatet ligger Vålhallsätern. 300 meter norr om naturreservatet ligger ett naturreservat, Vålhallberget. Tillsammans kommer de bägge reservaten att omfatta 650 hektar skyddad mark. En besökare i reservatet kan uppleva en varierad myrmosaik, med bl.a. strängflarkärr och rikkärr, intressanta och ovanliga kärlväxter samt ett rikt fågelliv. Besökaren kan också vandra i varierad naturskog med gamla träd och ovanliga kryptogamer. Toppen av Storberget ligger 630 meter över havet och här finns möjlighet att skapa en utsiktsplats.

3. Skötselområden

Området har delats upp i fyra skötselområden, där friluftsliv utgör ett eget skötselområde som omfattar hela reservatet. De övriga skötselområdena har delats in efter huvudsaklig inriktning på skötsel och naturtyp.

Figur 1. Skötselområdenas utbredning inom naturreservatet Horsstomyren-Storberget. Kartan visar utbredningen av skötselområdena 1-3. Friluftsliv har eget skötselområde som innefattar hela reservatet och som inte redovisas i kartan.

3.1. Skötselområde 1 Myrmarker samt dystrofa sjöar och småvatten (60 ha)

Skötselområde 1 består av Horsstomyren och Horsstotjärnen och omfattar Naturanaturtyperna 3160, dystrofa sjöar och småvatten, 7140, öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn, 91D0 skogbevuxen myr, 7230 rikkärr och 7310, aapamyrar. Myrkomplexet är i stort sett opåverkat av mänskliga ingrepp, men det finns ett dike i den sydöstra delen vars påverkan bedöms vara lokal. Myrkomplexet utgörs av välutvecklade strängflarkkärr med flarkgölar, backkärr, soligena och topogena kärr. Horsstotjärnen är en dystrof sjö och den omges av ett gungfly. Vass är vanligt förekommande i rikkärren och i övrigt påträffas arter som dvärglumner, gräsull, kärrull, ängsnycklar, ängsvädd, vitag, drågvitmossa och flera rikkärrsmossor. Kärrull, vitag, dvärglumner och drågvitmossa är exempel på typiska arter för naturtypen aapamyr. Den för Värmland sällsynta björnbrodn växer på Horsstomyren och arten indikerar kalkhaltiga näringsförhållanden. I myrens nordvästra del finns en tallmyr med riklig förekomst av gamla torrakor och här förekommer varglav. Många fåglar är knutna till Horsstotjärnen och de gölar som finns i myrkomplexet, bl.a. finns sävsparv, kricka och knipa. Skötselområde 1 motsvarar delområde 16 i områdesbeskrivningen.

3.1.1. Bevarandemål

Naturtyperna dystrofa sjöar och småvatten, öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn, skogbevuxen myr, rikkärr och aapamyrar ska bibehållas i nuvarande omfattning och karaktär. Diken med negativ effekt för hydrologin i myren får inte förekomma. Områdets myrmarker och småvatten ska vara en god livsmiljö för arter knutna till dessa naturtyper. Exempel på typiska arter som finns i dessa naturtyper är dvärglumner, snip, drågvitmossa och ljungpipare. Livsmiljöerna bevaras genom att mångfalden av olika myrmarkstyperna samt småvattnen bibehålls. Hydrologin och hydrokemin ska vara ostörd. Varken avvattning eller tillrinnande diken som har en negativ påverkan på naturtyperna får förekomma. Den skogbevuxna myren ska vara av naturskogskaraktär, med ett skiktat trädbestånd och god förekomst av gamla träd och död ved i olika former. Arealen aapamyr med dess undertyper ska utgöra minst 57 ha, varav arealen rikkärr ska vara minst 0,5 ha och arealen dystrofa småsjöar minst 2,2 ha.

3.1.2. Åtgärder

Området ska lämnas till fri utveckling.

3.2. Skötselområde 2 värdefull skog (239 ha)

Skötselområde 2 består av flera delområden och omfattar skog av naturtypen västlig taiga 9010. Västlig taiga är ett samlingsbegrepp för naturskogsartade nordliga eller nemoboreala skogar, som behållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska

funktion. I de värdefulla skogarna runt Horsstomyren finns viktiga strukturer som död ved i olika nedbrytningsstadier och av olika trädslag, senvuxna träd, gamla träd, lövträd, fuktig mark och rörligt markvatten. Storbergets nordostsluttning är bitvis brant, vilket bidrar till en hög och jämn luftfuktighet som gynnar många hotade och ovanliga kryptogamer. I den här delen av reservatet finns bl.a. långt broktagel (hotklass EN), en art som har höga krav på sin livsmiljö. Arten växer i miljöer med hög nederbörd och mycket dimma. Sådana förutsättningar finns just i höghöjdsskogar som den på toppen av Storberget. Skogarna runt myren har ofta fuktig markhydrologi och rörligt markvatten. Det finns även rörligt markvatten och fuktig markhydrologi i västbranten av Storberget samt i sluttningarna till Vålhallberget. Skogen är äldre och senvuxen och i bestånden finns död ved och äldre lövträd. I området ingår också naturtyperna naturlig skogsbäck, sumpskog och mindre myrpartier. Hela skötselområdet är en god livsmiljö för många krävande kryptogamer som kräver kontinuitet och orördhet. Skötselområde 2 motsvarar delområde 1-15 i områdesbeskrivningen

3.2.1. Bevarandemål

Området ska utgöra en livsmiljö för de missgynnade och hotade arter som är karaktäristiska för naturtypen västlig taiga. Skogen ska fortsätta att utveckla naturskogskaraktären, med strukturer som död ved och döende träd, gamla träd, grova träd och inslag av lövträd. I skogen ska sumpskogar och andra fuktigare skogstyper förekomma i nuvarande omfattning och med oförändrad hydrologi. Arealen västlig taiga inom hela reservatet ska vara minst 240 hektar och inom skötselområdet borde minst 200 hektar utgöras av västlig taiga.

3.2.2. Åtgärder

Fri utveckling av skogens naturskogskaraktär.

3.3. Skötselområde 3 barrblandskog (161 ha)

I skötselområdet ingår skog som inte i dagsläget har naturskogsklass. I skötselområdet ingår bl.a. toppområdet av Storberget, med öppen mark på toppen. Skogen i skötselområde 3 varierar från ungskogar och hyggespartier till områden med äldre barrskog och begynnande naturskogskvaliteter. I delområde 26 finns partier med planterad contorta. Skötselområde 3 motsvarar delområde 17-33 i områdesbeskrivningen.

3.3.1. Bevarandemål

Skogen ska på lång sikt utvecklas mot barrnaturskog, med strukturer som död ved, gamla och senvuxna träd och lövträd. Lövträdsandelen i den östra remsan av delområde 19 ska öka och området utvecklas mot lövträdsrik barrnaturskog. I delområde 20 finns avtal som reglerar hur träd som hotar Tallknölsåtern ska skötas. Långsiktigt utvärderas förutsättningarna att genom ett konsekvent gynnande av brynararter skapa en övergångszon mot sätertunet. Skogen i delområde 24 ska utvecklas mot lövträdsrik barrnaturskog. I delområde 26 ska området vara fritt från contorta

och istället utvecklas mot lövträdsrik barrnaturskog. Ungskogen i delområde 28 ska utvecklas mot barrnaturskog. Skogen i delområde 29 och 31 ska utvecklas mot lövträdsrik barrskog.

3.3.2. Åtgärder

Fri utveckling av skogar som redan börjat utvecklas mot naturskog. I yngre skogar ska åtgärder utföras för att skynda på utvecklingen mot lövrik barrnaturskog. I delområde 19 och 24 innebär det fläckvis röjning/gallring för att öka lövträdsandelen. I delområde 20 kan träd i närheten av byggnaderna vid Tallknölsåtern, som uppvisar nedsatt vitalitet eller på annat sätt ser ut som de hotar att kunna falla på byggnaderna fällas i enlighet med avtal. Fällda träd lämnas i möjligaste mån som lågor, för gran i huvudsak i skuggiga, fuktiga lägen. För att långsiktigt minska behovet av återkommande avverkningar av höga träd, prioriteras uppväxt av fr.a. busk- och mer lågvuxna träddarter. I delområde 26 ska contorta tas bort och ungskogen röjas för att öka lövträdsandelen och för att gynna de befintliga äldre lövträd som finns kvar i beståndet. I delområde 28 ska lövträden i områdets kanter frihuggas. I delområde 29 och 31 ska lövträdsinslaget ökas genom fläckvis röjning/gallring.

3.4. Skötselområde 4 friluftsliv

Naturreseptatet ligger i ett kluster av skyddade områden, där det närmsta, Vålhallberget, ligger knappa 300 meter bort. Tillsammans omfattar de bägge reservaten Horsstomyren-Storberget och Vålhallberget 650 ha skyddad natur. I reservatet finns en mångfald av naturtyper, bl.a. myr med strängflarkkärr, med gölar och olika kärrtyper samt naturskog med strukturer som gamla och senvuxna träd, lövträd med rik lavpåväxt och en variation av skogstyper från talldominerad skog till välsluten granskog. I området finns ovanliga och hotade arter, bl.a. finns rikkärrsarter, ett rikt fågelliv och många kryptogamer. I västra kanten kommer en led, Nordvärmlandsleden, in i reservatet. Leden är både en skoter och vandringsled. Nordvärmlandsleden ansluter till turistanläggningen och en avstickare leder upp till toppen av Storberget. Toppen av Storberget ligger 630 meter över havet. En annan led utgår från vägen utanför reservatet och går runt Horsstomyrskomplexet. Väster om reservatet ligger Vålhallåtern. Friluftsliv i området ska kanaliseras så att störningar inte uppstår för häckande fåglar och leder som påverkar myrområdet ska anordnas så att inte skador på myren uppstår.

3.4.1. Bevarandemål

Naturreseptatet ska ge besökaren möjlighet att uppleva och lära sig mer om skogstypen västlig taiga och om ett myrkomplex av naturtypen aapamy. Den vandringsintresserade besökaren ska ges möjlighet att vandra inom reservatet och även nå det närliggande reservatet Vålhallberget (se bilaga 5). Vandring bör kanaliseras så att slitage på mark och störning av djurliv minimeras. En del av området bör tillgängliggöras för rörelsehindrade besökare. Besökare ska ha möjlighet att parkera och få en översiktlig information om området. Informationen ska riktas mot svenska och utländska besökare. Besökare bör ges möjlighet att uppleva utsikten från Storbergets topp. Anläggning av torn och handikappslinga förutsätter att finansiering finns, likaså beror

omfattningen av ledsystemet av finansieringsmöjligheter. Enligt föreskrifterna finns ett generellt förbud mot fordonstrafik, men vintertid kan det finnas möjlighet för entreprenör att få tillstånd att anlägga och underhålla skidled över Horsstomyren vidare mot Vålhallberget. Undantag får ej medföra oönskade konsekvenser som äventyrar syftet, t.ex. att otillåten skotertrafik leds in i området.

3.4.2. Åtgärder

En entré och informationsplats anläggs i anslutning till Långbergets hotell med möjlighet till parkering. Från hotellområdet anläggs en anslutningsled till naturreservatet. Den befintliga leden upp till Storberget ska markeras i fält och förstärkas med spänger och stenar för att undvika slitage av den känsliga naturen. På toppen av Storberget kan, ifall finansiering finns, byggas ett ca 3,5 m högt torn för att ge utsikt över omgivande landskap. Nedanför tornet ska sittplats och bord anordnas. Uppe i tornet ska information på tre språk ges om det omgivande landskapet. De delar av Nordvärmlandsleden som ligger i gränsen till naturreservatet ska skyltas så att vandrare vet att de befinner sig på gränsen till ett naturreservat. Ledmarkeringarna kompletteras med kartor för att hjälpa besökaren att orientera sig. En rundslinga som knyter ihop toppen av Storberget och Vålhallsätern kan, om finansiering finns, anläggas. Den befintliga leden runt Horsstomyren rustas upp med broar och spänger där så krävs. Om finansiering finns kan en anslutningsled anläggas från södra delen av leden runt Horsstomyren upp mot Storberget. För att knyta ihop naturreservatet med det norr om liggande naturreservatet Vålhallberget ska en led anläggas som anknyter till leden runt myren. Från det nordvästra hörnet av Horsstomyren kan, om finansiering finns, anläggas en led som går upp till Storberget. Om finansiering finns kan en slinga för rörelsehindrade anläggas i nyckelbiotopen norr om bilvägen. I anslutning till slingan anläggs en parkeringsplats samt en toalett för rörelsehindrade. Längs slingan ska det finnas naturinformation på svenska, engelska och tyska. För att förhindra att leden lutar kan slingan gå någon meter upp i luften på någon typ av bro. Den skoterled som går i området med handikappslingan flyttas. Behovet av vindskydd, eldstäder och dass bör utvärderas efter att reservatet varit i drift några år.

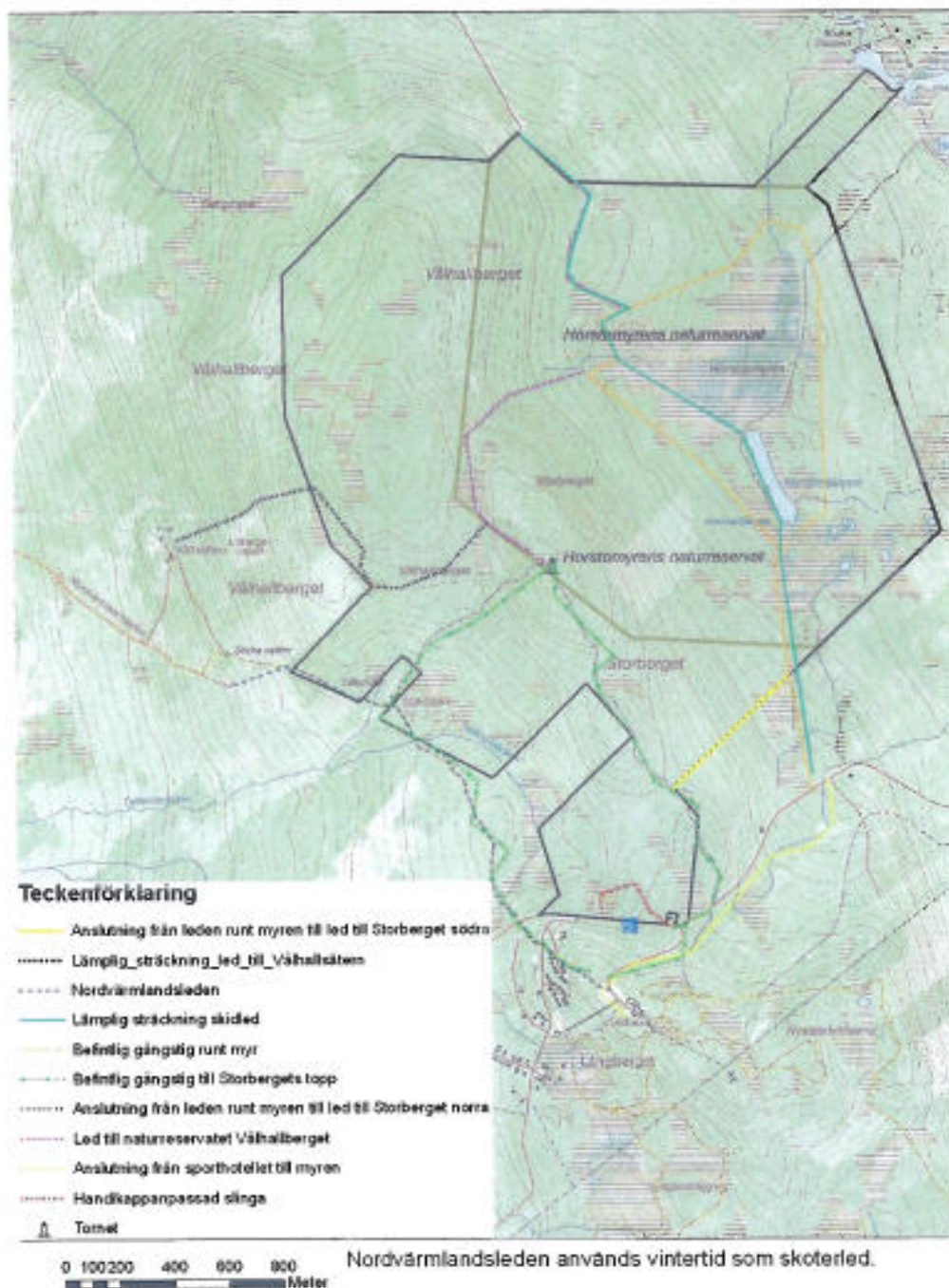

4. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Skötselområde
Markvård		
Röjning av contorta	2011-2015	3, delområde 26
Åtgärder för att gynna lövträd och skapa död ved	2012-2020	3, delområde 19, 24, 26, 29 och 31
Frihuggning av lövträd i kant av beståndet	2012-2020	3, delområde 28
Anläggningar för friluftslivet		
Entré och informationsplats vid parkeringsplatsen	2011-2015	
Anslutningsled från sporthotellet till reservatet	2011-2015	
Underhåll och förstärkning av den befintliga leden till Storberget	2011-2015	
Träd i närheten av byggnaderna vid Tallknölsåtern, som uppvisar nedsatt vitalitet eller på annat sätt ser ut som de hotar att kunna falla på byggnaderna, kan fällas i enlighet med befintligt avtal. Fällda träd lämnas som lågor, för gran i huvudsak i skuggiga, fuktiga lägen. För att långsiktigt minska behovet av återkommande avverkningar av höga träd, prioriteras uppväxt av fr.a. busk- och mer lågvuxna trädarter.	Vid behov	
Skyltning längs den led av Nordvärmlandsleden som gränsar till naturreservatet. Kartor ska sättas upp för att underlätta orienteringen.	2011-2015	
Underhåll och förstärkning av den befintliga leden runt Horsstomyren	2011-2015	

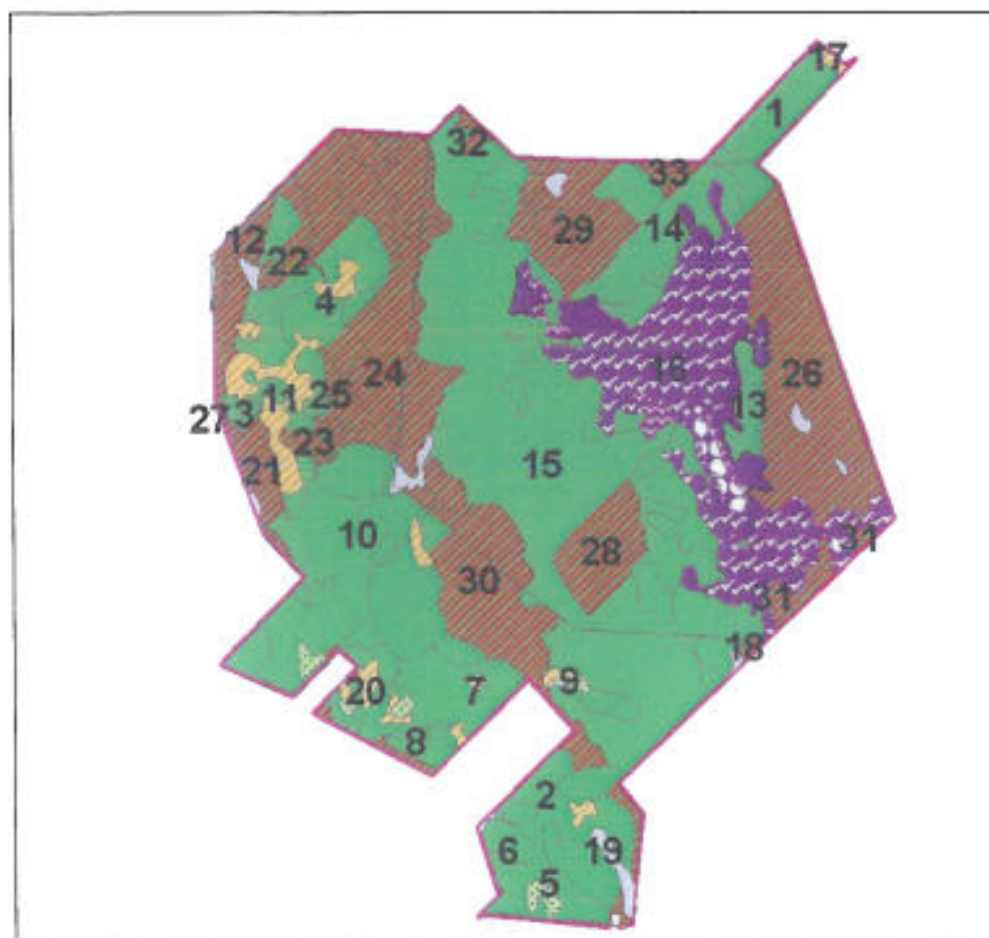

Anläggning av led som knyter ihop leden runt Horsstomyren med naturreservatet Vålhallberget.	2011-2015	
Anläggande av torn vid toppen av Storberget samt av bänkar och bord. Vid tornet ska information finnas på svenska, engelska och tyska.	När och om finansiering finns	
Anläggning av led som knyter ihop leden runt Horsstomyren med leden till Storberget	När och om finansiering finns	
Anläggning av led för rörelsehindrade i södra delen av reservatet. Längs slingan informeras om naturvärden på svenska, engelska och tyska.	När och om finansiering finns	
Anläggning av parkeringsplats för rörelsehindrade längs vägen söder om reservatet. Vid parkeringen ska det finnas informationstavla	När och om finansiering finns	
Utvärdera behovet av vindskydd, eldstäder och dass.	2013-2020	
Underhåll av skyltar och leder	Vid behov	
Underhåll av rastplats, information och torrdass	Vid behov	

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188

Karta över leder och anläggningar enligt skötselplanen. Vissa leder och anläggningar kräver särskilda medel för att anläggas. Ledsträckningen i kartan är ungefärlig.

Teckenförklaring

Alla Naturtyper

N2000A

7140 - Öppna svagt våtmarker

7300 - Aapamyrar - Öppna svagt våtmarker, fattiga och intermediära kärl och gungflyg, ugr Kärr och gungflyg

7301 - Aapamyrar - Öystrofsbjärar och småvatten (3160)

7310 - Aapamyrar - Fattiga till intermediära strängfläckar och blandmyrar (7310)

7313 - Aapamyrar - Öppna hävdade sikkär (kontäckning 0-30%) (7230)

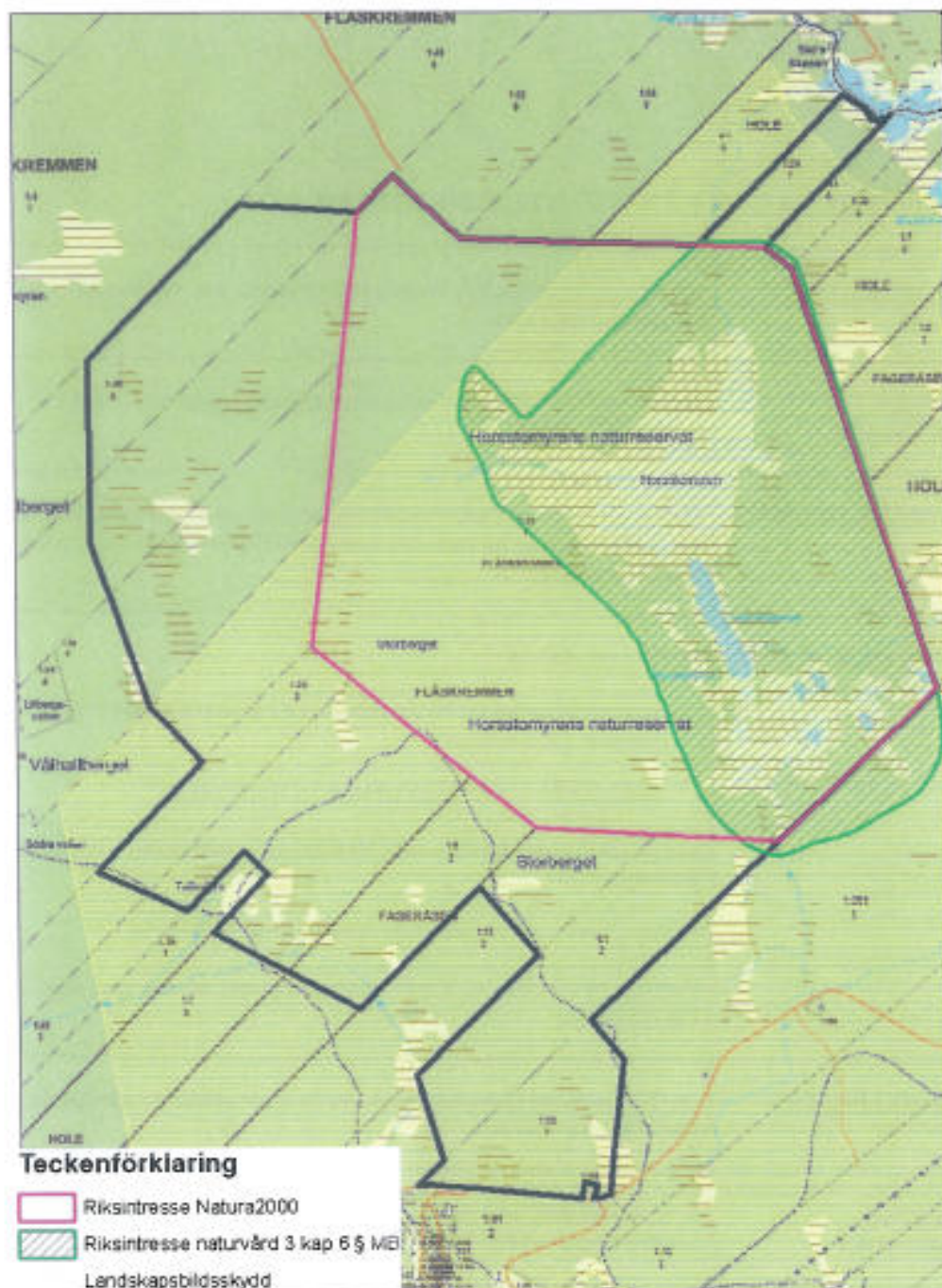
7318 - Aapamyrar - Skogsbevuxen myr (9740)

9010 - Västlig teiga

9100 - Skogsbevuxen myr

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188

Karta över utbredning av naturtyper enligt Natura 2000.

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188

Karta över utbredning av Natura 2000, riksinträsse för naturvård och Landskapsbildsskydd som berör naturreservatet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet .
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet, annars kan Er överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelsen skall Ni - tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) - redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.